

ДОКЛАД
НА ОМБУДСМАНА КАТО НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН
МЕХАНИЗЪМ ЗА ИЗВЪРШЕНА ПРОВЕРКА В ДОМ ЗА ВРЕМЕННО
НАСТАНЯВАНЕ НА МАЛОЛЕТНИ И НЕПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА ПРИ
ОБЛАСТНА ДИРЕКЦИЯ НА МВР - ГРАД ВЕЛИКО ТЪРНОВО

В изпълнение на Заповед № НПМ-9/16.09.2025 г. на омбудсмана на Република България, на 23.09.2025 г. екип от трима експерти извърши внезапна проверка в Дома за временно настаняване на малолетни и непълнолетни (ДВНМН) към Областна дирекция на МВР - гр. Велико Търново,

Проверяващият екип посети ДВНМН - гр. Горна Оряховица, срещна се със служителите на дома, изиска документация и провери всички помещения за настаняване. В тази връзка, на проверяващия екип беше оказано необходимото съдействие, като служителите осигуриха достъп до всички помещения и предоставиха поискани документи. По време на проверката нямаше настанени деца, поради което не са извършвани интервюта с тях.

1. Капацитет и статистическа информация

ДВНМН при ОД на МВР Велико Търново е разположен на територията на гр. Горна Оряховица. Територията обслужвана от дома **обхваща районите на шест областни дирекции** – ОДМВР Велико Търново, ОДМВР Ловеч, ОДМВР – Плевен, ОДМВР – Габрово, ОДМВР – Русе и ОДМВР – Търговище.

Общият капацитет на ДВНМН е за **16 деца**, разпределени в **6 спални помещения**. Отделно, в обекта има обособен изолатор с дървена пейка, който според информация на служителите в дома не се използва.

В деня на проверката нямаше настанени деца. Според предоставената информация от началото на годината до 23.09, през дома са преминали **общо 76 деца**, повечето от които са с краткосрочен престой.

На база изготвяните отчети за всяко полугодие, предоставени от администрацията на дома, беше установено, че през първото шестмесечие на 2025 г. в ДВНМН - Г. Оряховица са приети, настанени и съпроводени **48** малолетни и непълнолетни деца, срещу **65** деца за същия период на 2024 г. От тях 4 (8 за 2024 г.) са малолетни деца, а 44 (57 за 2024 г.) непълнолетни деца.

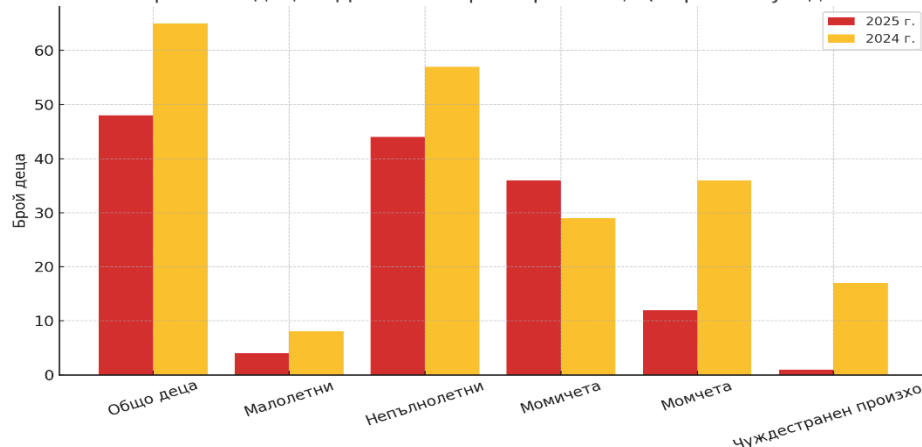
Момчетата са **36** (29 за 2024 г.), а момчетата **12** (36 за 2024 г.) От тях десет са настанявани повече от веднъж, съответно - пет непълнолетни момчета и пет непълнолетни момичета, а през 2024 г. по този показател децата са били четири.

За първото полугодие на 2025 г. е настанено **едно лице от иракски произход**. За сравнение през първото шестмесечие на 2024 г. са настанени 17 деца с чуждестранен произход - шест лица от афганистански произход и десет от сирийски и един от египетски.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Сравнение на приетите деца в ДВНМН – Горна Оряховица (първо полугодие 2024–2025 г.)

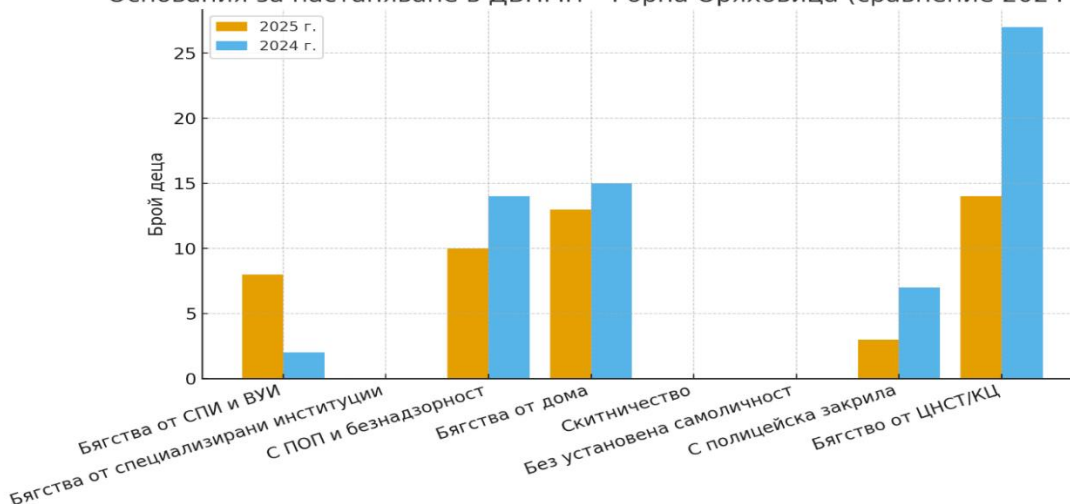

Приети деца за първото полугодие на 2024 г. и първото полугодие на 2025 г.

Съобразно критерия „основание за настаняване“, разпределението на деца е следното:

- бягства от СПИ и ВУИ – **8** (2 през 2024 г.);
- бягства от специализирани институции за деца – **0** (0 за 2024 г.);
- деца с противообществена проява и изпаднали в състояние на безнадзорност – **10** (14 през 2024 г.);
- бягства от дома – **13** (15 през 2024 г.);
- скитничество – **0** (0 през 2024 г.);
- без установена самоличност – **0** (0 през 2024 г.);
- с полицейска закрила – **3** (7 през 2024 г.);
- бягство от заведения от резидентен тип ЦНСТ/КЦ – **14** (27 през 2024 г.).

Основания за настаняване в ДВНМН – Горна Оряховица (сравнение 2024–2025 г.)

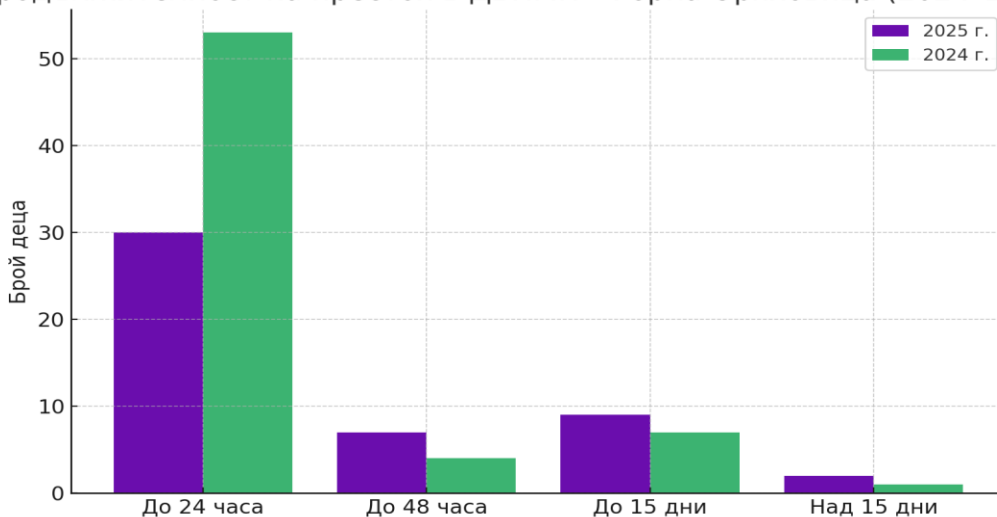
Сравнение на броя настанени деца според критерия „основание за настаняване“

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

По отношение на продължителността на престоя, **най-голям е дялът на децата, настанени за срок до 24 часа – 30 деца** (при 53 през 2024 г.), следвани от тези с престой до 48 часа – 7 деца (4 през 2024 г.). Девет деца са престоявали до 15 дни (7 през 2024 г.), а само две – над 15 дни (1 през 2024 г.).

Продължителност на престоя в ДВНМН – Горна Оряховица (2024–2025 г.)

Сравнение на настанените деца по критерий „времетраене на престоя“

Съгласно данните за **декларираната от самите деца** етническа принадлежност разпределението е следното: **14** от настанените деца са се самоопределили като българи (13 през 2024 г.), **19** – като роми (24 през 2024 г.), **14** – като турци (11 през 2024 г.), а едно дете е чужденец (17 през 2024 г.). Рязкото намаляване на настанените деца – чужденци за 2025 г. се дължи на значително намаления миграционен натиск към страната в момента.

За 2025 г. повечето деца са настанени от инспектори „детска педагогическа стая“ – **23** (17 през 2024 г.), от други ДВНМН – **18** (36 през 2024 г.), от полицейски органи са изпратени **5** деца (12 през 2024 г.) През отчетния период в ДВНМН не са настанявани лица от МКБППМН, а от социални работници са настанени само две лица.

Видно от справката, през отчетния период (януари - юни 2025 г.) **броят на настанените малолетни и непълнолетни в ДВНМН - Горна Оряховица е намалял, спрямо броя на приетите деца за 2024 г.**

2. Корекционно-възпитателна работа с децата

С всяко настанено в ДВНМН малолетно или непълнолетно лице се провежда беседа за установяване на причините, довели до девиантното поведение. Според предоставения отчет за резултатите от проведените беседи основните причини за противоправното поведение на малолетните и непълнолетните се обуславят от семейната и обкръжаващата го среда, където детето усвоява основните модели на поведение.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Скромният или направо липсващ социален опит и неоформената психика често насочват невръстните деца към неподходящ приятелски кръг. В някои случаи семейната среда е криминално проявена и формира антисоциални модели на поведение и при положение, че девиантната насока в развитието на детето е в начален етап и семейството е готово да съдейства за промяна, със съответните усилия на ИДПС и другите институции, работещи с деца, може да се прогнозира нормална социализация на подрастващия.

Служителите провеждат целенасочена дейност за разкриване причините за извършените престъпления и противообществени прояви на настанените лица.

Корекционно–възпитателната работа в група в ДВНМН се осъществява от всички служители, но основно от назначения педагог. **Проверяващият екип обаче получи информация, че щатната бройка за психолог е съкратена, като при необходимост се вика психологът на ОДМВР - Велико Търново.**

Настанените в ДВНМН деца често проявяват утвърден асоциален модел на поведение и имат комплексни и дълбоки психо–емоционални проблеми. Положителната промяна в психиката и поведението им е дълъг и сложен процес, който изисква професионална психологическа подкрепа. **В момента щатът за психолог е съкратен, което ограничава възможностите на персонала да провежда индивидуална оценка, корекционно–възпитателна работа и своевременно интервенция при трудни случаи.** Назначаването на психолог ще позволи ранна диагностика на емоционалното и поведенческото състояние на децата, ранно идентифициране на проблеми и прилагане на превантивни мерки за деца с първи прояви на асоциално поведение и подпомагане на служителите при управлението на трудни ситуации и намаляване на риска от ескалация на противоправни прояви.

Ефективната психологическа подкрепа води до по-бърза адаптация на децата, намаляване на рецидивите и повишаване качеството на социализацията им. Предвид горното, омбудсманът като Национален превантивен механизъм, препоръчва да бъде разкрита щатна бройка и да бъде назначен специалист психолог в ДВНМН - Горна Оряховица.

Според предоставена справка с анализ на дейността на ДВНМН, от проведените беседи е установено, че **голяма част от настанените малолетни и непълнолетни деца са с отклонения в интелектуалното развитие и когнитивната сфера.** По-голяма част от децата преминаващи през дома са неграмотни, независимо, че формално имат завършени класове. Повечето не са осъзнали и усвоили базовите обществени норми и изисквания. Представата им за социалните ценности и законосъобразното поведение, както и за последиците от проявите им са в по-голяма част неадекватни или минимални.

3. Щатна численост

ДВНМН - Горна Оряховица работи с намален щат от общо 10 души персонал, както следва: 1 началник, 1 медицинска сестра, един педагог, един домакин и 6 бр. старши полицаи. През последните години са съкратени: 1 щатна бройка мл. инспектор (дежурен и евакуатор), 1 щатна бройка – специалист (психолог) и 2 щатни бройки – шофьор и огняр.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Поради намаления щат, проверяващият екип установи, че се налага един служител да съвместява няколко длъжности, основно при изпълнение на задължението за съпровождане на децата.

Поради липсата на щат за шофьор, съпровождането на деца се осъществява от старшите полицаи, като при нужда те се подпомагат и от домакина.

Основното изискване при съпровождане е гарантиране сигурността, физическото и психическото здраве на малолетните и непълнолетните деца .

В ДВНМН - Горна Оряховица работят само 6 старши полицаи (давайки дежурства и изпълняващи функциите на евакуатори), което според предоставения анализ, затруднява ритмичността на полагане на дежурства и разположение, особено при болнични или отпуск. Дежурствата се дават от един старши полицай, което обуславя риска от произшествия с настанените в Дома малолетни и непълнолетни деца, особено през нощта и в почивните дни.

През първото шестмесечие на 2025 г. при съпровождане на настанените малолетни и непълнолетни са пропътувани с обществен транспорт общо 9668 км (13792 км за 2024 г.). Евакуирането може да се осъществява и със служебния автомобил, като **лимитът на гориво е 65 литра бензин за месец**. ДВНМН разчита основно на служебния автомобил, поради липсата на транспорт за много дестинации или при необходимост за своевременна евакуация.

В дома има назначен на щат домакин, който е материално отговорно лице, отговарящо за цялото имущество на ДВНМН. Домакинът е ангажиран и с осигуряването на храната в ДВНМН, както и при съпровождането на малолетни и непълнолетни лица (поради липсата на изпълняващ длъжността – шофьор).

Видно от горното, персоналят е значително претоварен. Липсата на шофьор ограничава възможността служителите да се съсредоточат върху основните си задължения по безопасността, възпитанието и корекционно–възпитателната работа с децата.

Предвид гореизложеното, омбудсманът като Национален превантивен механизъм препоръчва да бъде възстановена щатната бройка за шофьор в ДВНМН – Горна Оряховица с цел оптимизиране на организацията, намаляване на риска за децата и персонала и повишаване ефективността на работата на дома.

4. Материално-битови условия в ДВНМН - Горна Оряховица

Помещенията за настаняване и дежурната стая на ДВНМН са обособени на първия етаж от сградата. В началото на коридора е обособен гардероб, в който на съхранение се държат иззетите вещи на децата, за което се съставя опис.

Санитарните възли са общи, като се поддържа необходимата хигиена. В общата баня са налични **видими следи от влага и рушаща се мазилка**.

Общата баня със следи от влага по стените и тавана

Спалните помещения са обособени с единични легла с постелъчен инвентар, като са предвидени отделни помещения за момчета и за момичета, съобразно изискванията на правилника. **Екипът констатира, че помещенията за настаняване са изключително малки, с липса на обособено лично пространство и място за придвижване. Няма място за лични вещи – шкафчета и/или гардероб.**

Изоляторът е с ограничен достъп до естествена дневна светлина и свеж въздух, с ограничено пространство, като в него има единствено една дървена пейка. Проверяващият екип беше уверен от служителите, че това помещение не се използва.

В едно от спалните помещения видимо разполагаемата площ е значително под 4 кв.м на дете, което е недостатъчно за осигуряване на нормални условия за живот.

Такива условия не позволяват на децата да имат обособено лично пространство, да се движат свободно и да съхраняват личните си вещи, което е в противоречие с международните стандарти за правата на детето и задължението на държавата да осигури безопасна и здравословна среда за тяхното развитие.

Спално помещение за настаняване на 2 и на 4 деца

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Според споделената информация са осигурени 320 000 лв. за цялостен ремонт на сградата на ДВНМН с финансиране по швейцарска програма. Ремонтните дейности предвиждат махане на радиаторите и поставяне на климатици, подмяна на дограма, осветителна тела, подмяна на вътрешните врати, подмяна на подовата настилка и поставяне на ламинат.

Омбудсманът, в качеството си на Национален превантивен механизъм, препоръчва при реализирането на предстоящия ремонт да се предвиди разширяване на жилищната площ, така че всяко дете да разполага с минимум 6 кв. м. лично пространство, както и с място за съхранение на лични вещи, което ще допринесе за осигуряването на нормални условия на живот.

Място за хранене на децата

Тясно помещение за настаняване

В Дома няма помещение, което да изпълнява функцията на столова. Децата се хранят на маси и столове, разположени в коридора пред спалните помещения.

Храната се доставя под формата на готови ястия (консерви), закупувани от външен доставчик. **Проверяващият екип констатира, че няма предвидено специално меню за деца с различна религиозна принадлежност или здравословни състояния, изискващи специфичен хранителен режим.**

Омбудсманът, в качеството си на Национален превантивен механизъм, препоръчва да се осигури по-разнообразно и балансирано меню, съобразено както с възрастта и здравословното състояние на децата, така и с техните религиозни и културни особености.

Храната (консерви) в ДВНМН

Изоляторът

Стая за провеждане на социални дейности

5. Медицинско обслужване в ДВНМН - Горна Оряховица

Медицинската помощ в ДВНМН се осъществява от назначена медицинската сестра, която извършва първични прегледи на настанените деца.

Липсата на лекар сериозно ограничава възможностите ѝ, тъй като без конкретна диагноза и предписани медикаменти тя не може да оказва пълноценна медицинска помощ.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Спешен шкаф с лекарства

Медицинският кабинет

Медицинската сестра се грижи за редовното доставяне на лекарства от първа необходимост и води необходимата медицинска документация. В амбулаторната книга се записват всички осъществени прегледи, като се отбелязват дата, лице, анамнеза, предписана терапия, ако има такава. Освен това тя подпомага хигиенизирането на облеклата, спалното бельо и посудата на настанените деца, поради липсата на санитар.

Отсъствието на санитар затруднява дейността на дома, тъй като поддържането на хигиената, почистването и дезинфекцията на сградния фонд се налага да бъде извършвано основно от младши инспектори, включително дежурния и евакуатора. Това намалява ефективността на ежедневното обслужване и увеличава натоварването на персонала.

С оглед на изложеното е необходимо да се положат усилия за привличане на санитар, който да подпомага медицинската сестра при изпълнение на задълженията ѝ и да осигурят пълноценно здравословно и хигиенно обслужване на настанените деца в ДВНМН.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

В РЕЗУЛТАТ ОТ ИЗВЪРШЕНАТА ПРОВЕРКА, ОМБУДСМАНАТ КАТО НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ОТПРАВЯ СЛЕДНИТЕ ПРЕПОРЪКИ:

I. До министъра на вътрешните работи:

Да бъде извършен цялостен ремонт на ДВНМН - Горна Оряховица, като се предвиди намаляване на капацитета, **най-малките и тесни помещения да бъдат извадени от експлоатация** (в тях да бъде преустановено настаняване), а в останалите да се осигури минимум 6 кв.м разполагаема жилищна площ за децата, с възможност за обособяване на лично пространство и поставяне на лични шкафчета и/или гардероби;

II. До директора на ОДМВР – Велико Търново:

1. Да се осигури по-разнообразно и балансирано меню (различно от консервирана храна), съобразено както с възрастта и здравословното състояние на децата, така и с техните религиозни и културни особености, особено за деца, настанени за повече от 72ч. в дома;

2. За по-ефективна организация на дейността и подобряване на безопасността и грижата за децата, да се открият щатни бройки за психолог, шофьор или за поне още един евакуатор и да се назначат служители;

3. С оглед оптимизиране на медицинското обслужване и подпомагане на дейността на медицинската сестра, да се открие щатна бройка за санитар, който да съдейства за хигиенизирането на облеклата, спалното бельо, посудата и сградния фонд, като по този начин се улесни ежедневната работа на персонала и се гарантира по-добра грижа за настанените.